

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В БІЗНЕСІ: НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ТА ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Іріна КОЛУПАЄВА,

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економічної
кібернетики та управління економічною
безпекою Харківського національного
університету радіоелектроніки
<https://orcid.org/0000-0003-1256-0817>*

Олена ПОЛОЗОВА,

*студентка Харківського національного
університету радіоелектроніки*

Штучний інтелект (далі - ШІ) розвивається та стає все більш поширеним у нашому повсякденному житті. Технології штучного інтелекту застосовують в багатьох різних галузях промисловості, включаючи медицину, продажі, операційну діяльність, виробництво, маркетинг і, звичайно, технологічні процеси. Зазвичай використання штучного інтелекту включає автономні технології, медичну діагностику, роботизовану допомогу у виробництві, безконтактні покупки, відбір кандидатів на роботу та багато іншого. Можливості для використання штучного інтелекту в бізнесі щороку розширюються.

Сучасна галузь штучного інтелекту виникла в 1956 році, але знадобилися десятиліття роботи, щоб досягти значного прогресу в розробці системи штучного інтелекту та втіленні її в технологічну реальність. Технології штучного інтелекту стають обов'язковими для підтримки конкурентоспроможності бізнесу та забезпечення лідуючих позицій на ринку. Крім того, використання штучного інтелекту допомагає підвищити ефективність бізнесу, оптимізувати робочі процеси та збільшити продуктивність. Усі технічні гіганти, такі як Microsoft, Uber, Google, Facebook, Apple, Amazon, Oracle, Intel, IBM або Twitter змагаються за лідерство на ринку і придбати найбільш інноваційні і перспективні компанії .

Штучний інтелект – це наука й технології одночасно, які базуються на таких дисциплінах, як біологія, психологія, лінгвістика, математика та інженерія (рис. 1). Основний напрямок ШІ полягає в розробці комп'ютерних програм, пов'язаних з людським інтелектом, таких як міркування, навчання та прийняття рішень. Будь-яка з наведених областей може сприяти створенню інтелектуальної системи.

Рисунок 1 – Сфери створення штучного інтелекту

Джерело: Складено авторами на основі [1, 2, 4]

Можливі напрями використання штучного інтелекту представлені на рис. 2.

Рис. 2 – Напрями використання штучного інтелекту

Джерело: Складено авторами на основі [1, 2, 4]

За даними PricewaterhouseCoopers (PwC) штучний інтелект стає головною ринковою тенденцією на світовому ринку. Рівень ВВП завдяки ШІ збільшиться втричі (+14%) до 2030 року [6].

Багато провідних компаній використовують штучний інтелект і робототехніку, щоб нарощувати виробничий процес і отримувати більше продукції за менший час.

Для безпечного функціонування технологій штучного інтелекту актуальності набуває регуляторна політика держави. Адже жодна організація не може окремо вирішити усі завдання щодо створення і безпечного функціонування ШІ.

Європейська комісія створює належні умови для широкого використання ШІ як державними, так і приватними установами. Норми та правила, які розробляються Європейською комісією направлені на безпечний розвиток штучного інтелекту в Європі при одночасному забезпеченні цінностей і прав громадян ЄС.

У квітні 2018 р. Європейська комісія прийняла Communication on Artificial Intelligence [5], який визначає підхід ЄС щодо розвитку штучного інтелекту.

Європейська комісія має на меті:

- збільшити технологічний та промисловий потенціал ЄС та рівень використання штучного інтелекту у державному та приватному секторах;

- підготувати європейців до соціально-економічних змін, спричинених розвитком штучного інтелекту, шляхом модернізації систем освіти та навчання, прогнозування змін на ринку праці, створення системи соціального захисту.

- забезпечити належне етичне та правове середовище.

Синергія та кооперація щодо розвитку ШІ на рівні ЄС спонукала країни розробити Національні стратегії розвитку штучного інтелекту.

Мета майбутнього плану розвитку ШІ в Європейському союзі – максимізувати вплив інвестицій національного рівня та рівня ЄС, спонукати синергію та кооперацію по всій території Європейського Союзу, забезпечити обмін передовим досвідом, а також спільно визначити шляхи забезпечення глобальної конкурентоздатності ЄС.

У 2020 році були прийнято Білу книгу зі штучного інтелекту [7], яка визначає заходи довіри до ШІ та враховує найкращий досвід, а також етичні норми використання.

Для розвитку ШІ ЄС продовжує значні інвестування в дослідження і роботу вчених. Проте, рівень інвестування між

країнами досить нерівномірний, що створює розрив в економічному розвитку країн ЄС.

В Україні у 2020 році Міністерством трансформації розроблено Концепцію штучного інтелекту [3], яка визначає мету, принципи та завдання розвитку технологій штучного інтелекту в Україні як одного з пріоритетних напрямів у сфері науково-технологічних досліджень. Даний документ створює теоретичний базис підготовки освітніми закладами відповідних фахівців і залучення в економічну практику спеціалістів, здатних вирішувати завдання впровадження штучного інтелекту в реальні проекти та забезпечувати кібербезпеку.

Найкращі європейські практики мають стати основою у формуванні стратегії розвитку штучного інтелекту в Україні, на основі концепції забезпечення прав та свобод людей та створення таких економічних умов, які працюють для людей та забезпечують безпеку у суспільстві.

Україна має високий рівень інтелектуального капіталу щодо розвитку штучного інтелекту. Проте важливу увагу державі слід приділити питанню фінансування. Впровадження технологій штучного інтелекту, створення системи кібербезпеки та розбудова цифрової інфраструктури потребує залучення значних інвестицій, які можливі за підтримки європейських та національних фондів. Тільки співпраця держави та приватних ініціатив на принципах соціального партнерства зможе забезпечити ефективний розвиток технологій штучного інтелекту в Україні з врахуванням найкращих практик ЄС.

Список використаних джерел:

1. Кирилик Н. Штучний інтелект та його використання в логістичних процесах. *Фактуальні проблеми економіки*. №9-10(243-244), 2021. С. 59-66.
2. Кузьомко В. М., Бурангулова В. В. Можливості використання штучного інтелекту в діяльності сучасних підприємств. *Економіка та суспільство*. Випуск # 32 / 2021. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-67>
3. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 2.12.2022 №1556-р. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-p#Text>
4. Шаховська Н. Як штучний інтелект впливає на наше життя. Retrieved from <https://zn.ua/ukr/tech/vid-fantastiki-dorealnosti.html>
5. Communication from the Commission to the European Parliament, The European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the regions Artificial Intelligence for Europe

COM/2018/237 final. Retrieved from <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/communication-artificial-intelligence-europe>

6. Sizing the prize What's the real value of AI for your business and how can you capitalise? Retrieved from <https://www.pwc.com/gx/en/issues/analytics/assets/pwc-ai-analysis-sizing-the-prize-report.pdf>

7. White Paper On Artificial Intelligence - A European approach to excellence and tru Brussels, 19.2.2020 COM(2020) 65 final. Retrieved from https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_en.pdf